Şirketler hukuku, iflas ve para birimi

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Ortaklıklardan sınırlı sorumlu şirketlere

Yerleşimin ilk yarım yüzyılında Singapur'daki ticaret bireyler ve ortaklıklar tarafından yürütülüyordu. Ticari acente evleri (agency houses), ortakları firmanın borçlarından sınırsız sorumlu olan ortaklıklardı. Çinli firmalar aile şirketleri ya da akrabalar ve aynı topluluğun üyeleri arasındaki ortaklıklardı. Sınırlı sorumluluk yalnızca kraliyet beratı (charter) ya da özel kanunla şirket kurulması yoluyla mümkündü. Bu da çoğu işletme için elverişli değildi.

İngiliz şirketler hukuku on dokuzuncu yüzyılın ortalarında, şirketlerin tescil yoluyla sınırlı sorumlulukla kurulmasına izin veren mevzuatla köklü biçimde değişti. Boğaz Yerleşimleri de bu yolu izledi. İngiliz Companies Act 1862'yi örnek alan 1889 tarihli bir Companies Ordinance, kolonide şirketlerin tescilini düzenledi.[1] Sınırlı sorumlu şirketler, liman şirketlerinden ve kalay madenciliği firmalarından bu kısmın III. Bölüm'ünde incelenen yirminci yüzyıl başında kurulmuş Çin bankalarına kadar koloninin büyük işletmelerinin aracı haline geldi.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Günümüz Singapur Şirketler Kanunu (Companies Act) farklı bir soydan gelir. Kökeni, 1965 tarihli Malezya Şirketler Kanunu üzerinden Avustralya'nın Victoria eyaletinin 1961 tarihli Şirketler Kanunu'na uzanır. Bu kanun da büyük ölçüde Birleşik Krallık'ın 1948 tarihli Companies Act'inden yararlanmıştı. Kanun Singapur'da 29 Aralık 1967'de yürürlüğe girdi.[2] Avustralya bağlantısı, A. Kısım'da incelenen Torrens sisteminin benimsenmesi gibi, Singapur hukukunun Britanya Milletler Topluluğu'nun dört bir yanından nasıl yararlandığını gösteriyor.

İflas ve teminat

Ticari kredi, borçlular ödeme güçlüğüne düştüğünde ne olacağını belirleyen kurallara bağlıdır. Sömürge yasama organı 1880'lerde iflas hukukunu ve menkul rehni senetlerine (bills of sale) ilişkin hukuku yeniden düzenledi. Menkul rehni senetleri, borçlunun taşınır mallar üzerinde zilyetliği elinde tutarak teminat vermesine olanak tanıyordu. Bu araç, iş yapabilmek için stoklarına ihtiyaç duyan tüccarlara uygundu. İflas hukuku ise iflas eden borçlunun malvarlığının alacaklılar arasında düzenli biçimde paylaştırılmasını ve dürüst borçluların borçlarından kurtulmasını sağlıyordu.

Bu kuralların etkinliği mahkemelere ve alacaklıların borçlunun malvarlığını izleyebilmesine bağlıydı. Borçluların komşu topraklara kaçabildiği ve mülklerin büyük kısmının aileler içinde gayriresmî olarak tutulduğu bir limanda alacakların tahsili çoğu zaman zordu. Bu nedenle A. Kısım'ın IV. ve V. Bölümlerinde anlatılan resmî kurallar ile gayriresmî uygulamaların bileşimi devam etti. Tüccarlar hukukun korumasının yanı sıra itibara ve kefaletlere de güvenmeyi sürdürdü.

Para birimi: İspanyol dolarından para kuruluna

Koloninin para birimi 1867'den sonra da gümüş dolar olarak kaldı. İspanyol dolarlarını Meksika dolarları, daha sonra da çeşitli kökenlerden ticaret dolarları izledi. İhraç bankaları ise kendi banknotlarını tedavüle sürüyordu. Hükümet 1897'de bir Para Kurulu (Board of Commissioners of Currency) kurdu. Kurul 1899'da devlet banknotları ihraç etmeye başladı ve böylece özel bankaların ihraç ettiği banknotların tedavülüne son verdi.[3]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

1906'da Boğaz doları iki şilin dört peni kurundan sterline sabitlendi. Bu da onu altın kambiyo standardına bağladı. Britanya 1931'de altın standardını terk ettiğinde dolar sterline bağlı kaldı. 1939'da Blackett Komisyonu'nun tavsiyeleri doğrultusunda Boğaz dolarının yerini başabaş kurdan Malaya doları aldı.[4] Banknot ihracının tamamen Londra'da tutulan rezervlerle karşılandığı para kurulu sistemi, koloniye istikrarlı bir para birimi kazandırdı ve tüccarların ve yatırımcıların güvenini sağladı. Bu sistem, C. Kısım'da incelenen bağımsız Singapur'un Para Kurulu'nun da kurumsal öncülü oldu.

Taç kolonisinin para tarihi, A. Kısım'ın tespit ettiği ilkeyi gözler önüne seriyor: bir ticaret merkezinin para birimi, tüccarlarının kullandığı ve güvendiği para birimi olmalıdır. 1850'lerde rupiye direnen tüccarlar 1867'de dolar esaslı bir para birimi, 1906'dan itibaren de istikrarlı, sterlin karşılıklı bir dolar elde etti. Bu kısmın IV. Bölüm'ü, bu para birimi ile kalay ve kauçuk emtia ekonomisi arasındaki ilişkiyi inceliyor.

Yaygın bir yanılgı

Singapur'un sömürge dönemi hukuk sistemi bazen basitçe İngiliz hukuku olarak tanımlanır. Oysa bu sistem, sözleşme, trust ve ticaret alanlarında İngiliz common law'unu, ceza hukuku, ceza muhakemesi ve ispat alanlarında Britanya Hindistanı'ndan uyarlanmış kanunları, tapu sicilinde ve daha sonra şirketler hukukunda da Avustralya modellerini bir araya getiriyordu. Yerel ordinance'lar, aile meselelerinde Çin ve Malay örf ve adetleri ve Boğaz Yerleşimleri mahkemelerinin kararları başka katmanlar ekliyordu. Sonuç, karma bir sistemdi. Singapur hukukunun bugün kendine özgü özelliklere sahip olmasının nedeni de budur.

Notlar

1. İngiliz Companies Act 1862'yi örnek alan Boğaz Yerleşimleri Companies Ordinance 1889, kolonide tescil yoluyla şirket kurulmasının başlangıcı için genellikle başvurulan kaynaktır. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

2. Walter Woon, “Reforming Company Law in Singapore”, (2011) 23 SAcLJ 795: Companies Act “traces its ancestry through the Malaysian Companies Act 1965 to the Companies Act 1961 of the Australian state of Victoria, which in turn drew extensively upon the UK Companies Act 1948”; 1967 tarihli 42 sayılı Kanun, 29 Aralık 1967’den itibaren yürürlükte. ↩
3. Wikipedia, “Straits dollar” (Erişim tarihi: Ekim 2026): Board of Commissioners of Currency 1897’de kurulmuş ve 1899’da banknot ihracına başlayarak özel banka banknotlarının tedavülüne son vermiştir. ↩
4. Wikipedia, “Straits dollar” (Erişim tarihi: Ekim 2026): 1906’da iki şilin dört peni kurundan sterline sabitlenmiş; 1931’den sonra sterline bağlı kalmış; 1939’da Blackett Komisyonu’nun ardından başabaş kurdan Malaya doları ile değiştirilmiştir. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com